

Kapitel 9. Friluftsklamer

- 9.1. Indledning
- 9.2. Virksomhedsklamer, trafikpropaganda m.v., samt mindre oplysningsskilte
- 9.3. Klamer på idrætsanlæg
- 9.4. Ikrafttrædelse

9. 1. Indledning

Den hidtidige praksis

Naturfredningslovens regler om forbud mod friluftsklamer og propagandaskilte har, siden de blev indført 1 1937, været administreret restriktivt såvel fra domstolenes som fra fredningsmyndighedernes side. Dette har betydet, at det åbne land i Danmark hidtil i det væsentligste har været friholdt for skæmmende klamer og propagandaskilte - en situation, som klart adskiller Danmark fra en række andre lande i Europa.

Behov for lempelse

Etablering af erhvervsvirksomheder i tomme landbrugsbygninger i det åbne land har imidlertid skabt et behov for en vis lempelse af forbudet mod friluftsklamer og propagandaskilte. Dette behov er delvis imødekommet gennem lempelser af vejmyndighedernes regler med hensyn til brugen af de blå-hvide henvisningsskilte.

Ikke blot ønsket fra erhvervslivet, men også stigningen i det traditionelle »stalddørssalg« samt værelsesudlejningen til turister på landet har medført behov for nye regler på området.

Hensynet til erhvervslivet er i rimelig grad blevet imødekommet med de nye bestemmelser i naturbeskyttelsesloven om friluftsklamer. Det er imidlertid vigtigt at pointere, at bestemmelserne ikke skal opfattes som en generel lempelse i administrationen af det i loven opretholdte forbud mod reklame- og propagandaskilte i det åbne land.

Sanering af »skilteskoven«

Tværtimod er det hensigten med udgangspunkt i de nye bestemmelser, at der gradvis gennemføres en gennemgribende sanering af de talrige, ulovlige skilte, som efterhånden er stillet op, bl.a. på grund af vanskeligheder med at administrere de tidligere gældende regler.

9.2. Virksomhedsklamer, trafikpropaganda m.v., samt mindre oplysningsskilte

Reglerne om friluftsklamer findes i lovens § 21.

Hovedreglen om friluftsklamer

Hovedreglen i § 21, stk. 1, om friluftsklamer er som hidtil et generelt forbud mod opstilling af reklame- og propagandaskilte i det åbne land. Dette forbud omfatter tillige afbildninger, lysklamer og andre

indretninger, herunder f.eks. flag, fast fortøjede balloner, køretøjer m.v. opstillet i reklame- eller propagandaøjemed.

Det åbne land

Begrebet det åbne land knytter sig ikke til områdets zonestatus, d.v.s. om et areal er beliggende i byzone, sommerhusområde eller landzone. Det afgørende er, at området ikke kan karakteriseres som by eller bymæssig bebyggelse.

Reklamer i byer og bymæssig bebyggelse

Af hovedreglen følger modsætningsvis, at det i princippet er tilladt at opstille reklamer og propagandaskilte i byer og bymæssig bebyggelse.

Reklamer i byer, men dominerende eller synlige over store afstande

Dette gælder dog ikke opsætning af usædvanligt store og dominerende reklamer og propagandaskilte i byer og bymæssig bebyggelse, såfremt de virker, ikke blot som om de var placeret i det åbne land, men tillige har en dominerende karakter eller er synlig over lange afstande, jf. lovens § 21, stk. 1, sammenholdt med § 21, stk. 2, nr. 1.

Dette kan f.eks. gælde for højtstående, dominerende lysreklamer og skilte eller for højtstående permanent fortøjede reklameballoner.

Fra forbudet gælder fortsat en række undtagelser, jf. § 21, stk. 2.

Forbudet omfatter efter lovens § 21 således ikke de foranstaltninger, der er nævnt nedenfor under 1-3:

Reklamer i umiddelbar tilknytning til virksomheder

1. »Virksomhedsreklamer, som anbringes i umiddelbar tilknytning til virksomheden, når de ikke virker dominerende i landskabet og ikke er synlige over store afstande«, jf. stk. 2, nr. i.

Ved en virksomhed forstås en erhvervmæssig aktivitet drevet fra det pågældende sted. Dette betyder, at der kan reklameres for f.eks. håndværk, fabrikation, stalddørssalg og værelsesudlejning knyttet til ejendommen. Derimod er reklame for salg eller udlejning af grunde eller bygninger ikke tilladt, medmindre selve salgs- eller udlejningsvirksomheden drives fra den pågældende ejendom. Ved virksomhedsreklamer forstås kun reklamer for produkter eller andre ydelser, som produceres på eller forhandles fra den pågældende virksomhed.

Ved »umiddelbar tilknytning til virksomheden« forstås, at reklamen indgår i den helhed, der omfattes af beboelsesbygninger, driftsbygninger, gårdsplads, P-plads o.lign.

Eksempelvis må reklamer knyttet til arealkrævende virksomheder såsom landbrug, forsøgsvirksomhed, gartnerier, planteskoler, skovbrug o. lign. kun opsættes i tilknytning til driftsbygninger, kontorbygninger o.lign. og ikke på f.eks. marker eller i skovbryn.

Ud over at virksomhedsreklamer skal være anbragt i umiddelbar tilknytning til virksomheden, skal de have en udformning og placering, så de ikke virker dominerende i landskabet og ikke er synlige over store afstande. Disse kriterier er ikke entydige, men afhængige af virksomhedens størrelse, omgivelsernes karakter, samt af reklamens størrelse, udformning, højde over terræn, farver, bevægelighed og lysvirkning.

Det bemærkes, at der for virksomhedsreklamer, som opsættes i umiddelbar tilknytning til virksomheden i øvrigt ikke gælder særlige krav m.h.t. skiltene udformning og lignende. Sådanne krav gælder alene for de mindre oplysningsskilte jfr. nedenfor.

Trafikpropaganda og valgplakater

2 »Trafikpropaganda der er godkendt af Rådet for Større Færdselssikkerhed, samt plakater der opsættes i forbindelse med folketingsvalg, valg til kommunale eller andre offentlige råd eller folkeafstemninger«, jf. stk. 2, nr. 2 og 3.

Mindre oplysningsskilte

3. »Mindre oplysningsskilte vedr. næringsdrift eller virksomhed opsat på egen ejendom eller ved indkørsel til egen ejendom fra nærmeste offentlige vej eller private fællesveje« jf. stk. 2, nr. 4.

Bekendtgørelse

De nærmere regler herom er fastsat ved bekendtgørelse nr. 573 af 25. juni 1992 om opsætning af mindre oplysningsskilte samt reklamer på idrætsanlæg i det åbne land.

Informations- og vejledningsskilte

Bekendtgørelsen har til formål at forhindre at næringsdrivende og virksomheder frit udformer og opsætter reklame- og propagandaskilte overalt i det åbne land.

Bekendtgørelsen regulerer imidlertid ikke al form for skiltning. Således regulerer den ikke ren informationsskiltning af ikke kommerciel karakter, der finder sted i det åbne land. Det gælder f.eks. informationstavler, vejledningsskilte om natur- og landskabsforhold o. lign. Det samme gælder forsvarets skiltning vedrørende militære forhold.

Formkrav til skiltning

Formkravene til et skilt afhænger imidlertid af, i hvilken afstand til virksomheden skiltet placeres. Sker dette i umiddelbar tilknytning til virksomheden gælder naturbeskyttelseslovens § 21 stk. 2. nr. 1. D.v.s. det eneste krav er, at skiltet ikke må virke dominerende i landskabet eller være synligt over store afstande. Sker opstilling af et skilt derimod ikke i umiddelbar tilknytning til virksomheden, men f.eks. længere væk ved en indkørsel, på anden mands ejendom eller lignende, er det bekendtgørelsens regler, der gælder, jfr. dennes § 2.

En sædvanlig markering af gårdes navne på f.eks. sten eller træplader i tilknytning til indkørslen er ligeledes ikke omfattet af bekendtgørelsen.

Hvor kan opsætning ske

Ifølge bekendtgørelsen må en virksomhed opsætte et oplysningsskilt ved indkørslen til ejendommen. Endvidere må en virksomhed opsætte et skilt ved udmundingen af den vej hvorfra indkørsel sker, hvis denne vej er en lukket, privat fællesvej.

I modsætning til hvad der gælder for virksomhedsreklamer, stilles der ikke her krav om en umiddelbar tilknytning mellem skilt og virksomhed.

Forhold til anden lovgivning m.v.

Skilte, der i øvrigt er lovlige efter naturbeskyttelsesloven og bekendtgørelsen, må ikke opsættes i strid med færdsels- og vejlovgivningen. Det indebærer f.eks., at færdselslovgivningens regler om frie oversigtsforhold skal respekteres i forbindelse med opsætning af reklame- og propagandaskilte. Således skal et skilt opsættes på privat grund uden for vejarealerne. Hvor der er tinglyst oversigtsservitut på arealerne ved en vejudmunding, skal den i servitutten angivne højde - normalt 0,8 m - overholdes. Skilte kan i øvrigt efter færdselslovens § 99, stk. 3, kræves fjernet af politiet, hvis de har lighed med den almindelige afmærkning.

Krav til udformning

For at undgå at oplysningsskilte skæmmer landskabet, er der fastsat snævre regler for deres størrelse og udformning.

Skiltet skal være rektangulært, må ikke være større end 0.25 m² og skiltets overkant må ikke være højere end 1 m over terræn, jf. dog om forholdet til vejlovgivningen m.v. ovenfor. Skiltet må udelukkende oplyse om virksomhedens navn, adresse, art og produktion. Skiltet må ikke have andre illustrationer end firmaets eller brancheforeningens logo, idet dette kan betragtes som en integreret del af navnet.

Eksempler på tekstudformning

Et snedkerfirma ejet af hr. Jens Jensen, kan opsætte et skilt med teksten: »Jens Jensen, Snedkervirksomhed, Weilesvej 12, 2117 Vinterby«. Tilsvarende vil en husejer kunne opsætte et skilt med teksten: »Værelsesudlejning« eller »Værelser ledige«.

Er firmaets primære produktion f.eks. møbler, kan teksten f.eks. udformes således: »Jens Jensen, Snedkervirksomhed, Møbler, Weilesvej 12, 2117 Vinterby«. Derimod er f.eks. følgende formulering: »Jens Jensens kvalitetsmøbler« eller anden reklamerende tekst ikke tilladt. Af hensyn til trafikikkerheden anbefales det dog, at de mindre oplysningsskilte indeholder så kort og læsbar en tekst som muligt.

Farvevalg

Oplysningsskiltene skal have ensfarvet, afdæmpet bundfarve med hvid tekst.

Kravet om, at skiltene skal have denne fremtræden, skyldes dels et ønske om, at skiltningen skal virke så ensartet og harmonisk som muligt, dels at den ikke må kunne forveksles med den almindelige afmærknings rød/hvide, grøn/hvide og blå/hvide skilte. Kan skilte forveksles med den almindelige afmærkning kan de kræves fjernet af politiet, jf. ovenfor vedrørende forholdet til anden lovgivning.

Forbud mod belyste skilte

Skiltet må ikke belyses, være oplyst, retroreflekterende eller bevægeligt. Ved retroreflekterende forstås en refleksion, som karakteriseres ved, at størstedelen af den reflekterede stråling kastes tilbage i retning mod lyskilden.

Genstande, flag o.lign. i reklameøjemed

Der må endvidere ikke i reklameøjemed i tilknytning til skiltet anbringes produkter, genstande, flag el.lign. Denne regel er alene møntet på genstande opstillet i reklameøjemed og gælder ikke opstilling af landbrugsprodukter, der sælges ved traditionelt stalddørssalg.

9.3. Reklamer på idrætsanlæg

Retningslinier fastsat i bekendtgørelsen

De nærmere retningslinier herom er fastsat i ovennævnte bekendtgørelse. Baggrunden herfor er Miljø- og Planlægningsudvalgets betænkning til lovforslaget, hvoraf det fremgår, at miljøministeren over for udvalget har oplyst, at han anser den fortsatte beskyttelse af det åbne land mod unødige reklamer for et centralt led i naturbeskyttelseslovforslaget. Det hedder videre, at der under inddragelse af Overfredningsnævnets praksis og under hensyntagen til idrætslivet vil kunne fastsættes regler om, efter hvilke retningslinier amtsrådet kan tillade reklamer på idrætsanlæg.

I den forbindelse er det specielt fremhævet, at reklamer kun må have en vis størrelse og udformning og kun må opstilles i forbindelse med klubhuse og andre bygningsanlæg.

Krav til reklamer på idrætsanlæg

Efter bekendtgørelsen kan amtsrådet tillade opsætning af beskedne reklamer på idrætsanlæg i umiddelbar tilknytning til klubhuse, tilskuertribuner o.lign. Skiltets overkant må ikke være højere end 1 m over terræn.

Bestemmelsens hovedprincip er, at disse reklamer alene skal være rettet mod idrætsudøvere og tilskuere og ikke må kunne ses fra det omgivende land.

Idrætsanlæg

Idrætsanlæg skal efter bemærkningerne til lovforslaget forstås som anlæg, hvortil der er en vis offentlig adgang i modsætning til helt lukkede anlæg. Denne sondring er uafhængig af, om adgangen er betinget af betaling.

Åbne idrætsanlæg

Ved idrætsanlæg, som har en hel åben karakter, og hvor tilskuertribuner normalt ikke forekommer som større, faste anlæg, f.eks. golfbaner, flugtskydebaner og ofte også ridebaner, må det efter lovens motiver antages, at opsætning af reklamer i praksis normalt kun vil kunne tillades ved klubhuse.

Afskærmede idrætsanlæg

Amtsrådet kan på afskærmede idrætsanlæg tillade opsætning af reklamer uden anden begrænsning end, at reklamerne ikke, eller kun i meget begrænset omfang, må være synlige uden for idrætsanlægget. Ved afskærmede idrætsanlæg forstås f.eks. motorbaner, stadionanlæg el. lign., der er omgivet af bygninger, bygningsanlæg, volde eller beplantning.

Reklamer i færgehavne

Efter den tidligere lov kunne fredningsnævnet undtagelsesvis meddele tilladelse til opsætning af reklamer og propagandaskilte i færgehavne. Bestemmelsen er ikke videreført i den nuværende lov. Dette medfører, at der kun kan opsættes reklamer og propagandaskilte i større trafikhavne, som har karakter af by eller bymæssig bebyggelse.

Midlertidig opsætning af reklamer

Amtsrådet kan i særlige tilfælde meddele tilladelse til midlertidig opsætning af reklamer i forbindelse med idrætsarrangementer. Her tænkes primært på arrangementer af en vis størrelse, f.eks. rostævner, ridestævner, cykelløb, orienteringsløb og motionsløb.

Idrætsarrangementer i det åbne land

Ved større stævner og internationale konkurrencer, der afholdes på indrettede baneanlæg o.lign., kan der tillades reklamer i rimeligt omfang svarende til omfanget af de til arrangementet opstillede indretninger og anlæg. Ved arrangementer i det åbne land, der ikke har denne stationære karakter, skal reklamerne indskrænkes til start og mål samt eventuelle forsynings- og forplejningscentre på ruten. Efter bestemmelsen kræves, at der er tale om en midlertidig opsætning, hvilket vil sige, at reklamerne kun kan være opsat under selve arrangementet.

Reglen indebærer ikke en indskrænkning i en privat ejers ret til at forbyde reklamering på egen ejendom.

9.4. Ikrafttrædelse

Eksisterende skilte

Både naturbeskyttelsesloven og bekendtgørelsen om mindre oplysningsskilte og reklamer på idrætsanlæg træder i kraft den 1. Juli 1992. Dette betyder, at eksisterende skilte, der ved lovens og bekendtgørelsens ikrafttræden var lovlige, fortsat kan anvendes. De nye regler for reklame- og propagandaskilte samt oplysningsskilte finder alene anvendelse på reklamer m.v. og skilte, der opsættes den 1. Juli 1992 og senere eller er ulovligt opsatte.